

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Langfredag – 2. april 2021

Lese- og prekentekest: Lukas 22,39 - 23,46

«Ja, jeg tror på korsets gåte!»

Langfredagens lange bibelfortelling tar oss med på Jesu vandring gjennom natten fra Getsemane til forhør i øversteprestens bolig. Når morgenen kommer, blir han ført til den romerske landshøvding Pilatus og til Herodes, og derifra til Golgata. Der får vi stå ved korsets fot og kan synte: «Hill deg, Frelser og forsoner!»

Via dolorosa – Jesu og jødernes

Vi kaller Jesu vandring til Golgata Via dolorosa - den smertefulle veien. Gjennom århundrer var langfredag årets mest smertefulle dag for jøder rundt om i Europa. Denne dagen kunne bli de angrepet, synagoger ødelagt og mange drept. Det var kristnes hevn for jødernes kollektive skyld: De hadde korsfestet Kristus, og nå skulle de få smake det de hadde ropt i forgården til Pilatus-palasset: «La blodet hans komme over oss og våre barn!» (Matt 27,25)

Intet bibelord er gjennom tidene blitt så misbrukt med så brutale konsekvenser. Hvordan kunne noen komme på tanken å gi alle jøder skylden?

Ett forhold er at det er romeren Pilatus som har domsmyndighet og overlater til sine romerske soldater å korsfeste Jesus. Et annet er at overprestene som overlot Jesus til Pilatus, ikke hadde hele Rådet i ryggen, og at folkene i forgården til Pilatus-palasset kun utgjorde en liten gruppe i Øvrebyen i Jerusalem. Og hva med de hundre tusener jøder i Judea, Galilea og i diasporaen? Skulle de bære skyld for noe de ikke hadde del i og ikke visste var på gang utenfor Jerusalems bymur?

Tilgi dem!

Med forankring i Jesu egen forkynnelse og apostlenes vitnebyrd har kristne til alle tider bekjent at det er vår synd og vårt svik som fører Jesus opp på korsets tre. Han er «Guds lam som bærer verdens synd» - til forsoning og nytt liv for jøder og ikke-jøder, for Israel og folkeslagene. Og det begynner med Jesu egne ord på korset: «Tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør!» Det er hans ord til folkene som står rundt korset, den jødiske folkemengden og de romerske soldatene.

Å anklage det jødiske folk som «Kristus-mordere», er et svik mot både mot Jesus og mot hans eget folk. Det er å distansere seg fra Jesu gjerning på korset: «Det er jødernes skyld og ikke min. Det handler ikke om meg og mitt.» Når denne distanse ble og blir til hat, blir kontrasten grell til Jesu kjærlighet til sitt eget folk. På korset gir han sitt liv som Messias, ikke atskilt fra sitt folk, men ett med det. Her er vi på dypet i korsets mysterium: Han henger alene på korset, forlatt av Gud og mennesker, og samtidig bærer han alle mennesker med seg – jøde først og så greker – som Guds Sønn.

Hans blod over oss!

Den jødisk-katolske kardinalen i Paris, Aron Jean-Marie Lustiger (1926-2007) har pekt på en dobbel bunn i mengdens rop til Pilatus: «La hans blod komme over oss og våre barn!» Ropet var en protest mot Pilatus' ønske om å slippe Jesus fri og krav om korsfestelse. Tidligere forteller evangelistene at overpresten ble en profet uten å vite det da han sa: «Det er bedre at én dør for folket enn at hele folket dør.» Nå skjer noe av det samme.

Da Gud inngikk pakt med folket på Sinai, tok Moses blod fra fredsofferet, helte det i skåler, stenket det på folket og sa: «Se, dette er paktens blod, den paktens Gud har sluttet med dere» (2 Mos 24,8). På korset utøses den nye paktens blod, ikke i motsetning til den gamle pakt, men som dens oppfyllelse, og det skal komme over folket, ikke som straff og gjengjeldelse, men bli til tilgivelse og soning, til barmhjertighet og liv for Israels folk og alle folkeslag.

Langfredag er en invitasjon til oppgjør med alle former for antisemittisme og kirkens egen og brutale anti-jødiske arv. Ikke bare av hensyn til historien. Med vårt blikk på han som bærer verdens synd, får vi se ham som går i døden for sitt folk og fortsatt bærer dem med seg i kjærlighet som Den Oppstandne. Har ikke han som gikk den smertefulle veien, også vært hos sitt folk på deres Via dolorosa gjennom historien. Hans gjerning og kjærlighet til sitt folk er garantisten for at hans død og oppstandelse skal gjelde blant alle folkeslag, også for oss.

INRI

Pilatus satte en innskrift på korset, på latin, gresk og hebraisk: Jesus fra Nasaret, jødernes konge. Den jødiske forfatter Schalom Ben-Chorin har pekt på at den hebraiske innskriften danner et akronym – de første bokstavene i hvert ord blir et nytt ord: Jeshua Ha-notzri Ve-melek Ha-jehudim = JHVH, Guds eget navn Yahveh.

Han som føres opp på korsets tre av vår synd og våre svik og av Guds grenseløse frelservilje, Han er på samme tid sant menneske og sann Gud. På korset møtes og forenes himmelen og jorden i forsoningens seier over all synd og over Satans rike. Nå blir påskens frihetshåp til forløsning for Israels folk, og mennesker av alle stammer og tungemål blir kjøpt fri for Gud.

«Det er fullbrakt» er det et siste ord som ropes fra korset inn i historien og inn i tiden. Dette ropet blir samtidig det første ord i en ny tid og en ny historie. Nå har Israels Messias ført Gud og mennesker sammen i hellig samfunn. Midt i den dypeste smerte fødes den største glede på jorden og i himmelen. Forbannelsens tre er forvandlet til livets tre for Israel og folkeslagene.

*Du som har deg selv meg givet,
la i deg meg elske livet,
så for deg kun hjertet banker,
så kun du i mine tanker
er den dype sammenheng.*

*Ja, jeg tror på korsets gåte,
gjør det, Frelser av din nåde
Stå meg bi når fienden frister,
rekk meg hånd når øyet brister,
si: Vi går til Paradis!*

(NoS 13, 173)

Ole Chr. M. Kvarme

biskop emeritus

ole@kvarme.net